

RERUM NOVARUM MANIFEST VAN DE HANZESTAD DUURZAME DEMOCRATIE & VERBEELDING IN DE HOOFDROL

Op 14 juni aangeboden aan de traditionele kleuren & zuilen van rood, blauw en oranje.

Graag aangeboden aan het ACW in Brugge en Vlaanderen op Rerum Novarum 2004 door het Groene Gordel Front (*) een netwerk voor duurzaamheid en participatie

0. Vooraf : een duurzame beweging van en voor dierbaarheid in de Hanze ...

Deze werktekst-handleiding is een bescheiden blauwdruk en is niet af noch kant en klaar. Zij wil ook niet het laatste woord over duurzame democratie zeggen. Deze tekst wil een begin zijn van een hoopvol verhaal op zoek naar vele partners in de Hanzestad. In de eenentwintigste eeuw dienen zich een aantal nieuwe dingen aan : één ervan is dat de stem van vele mensen op zoek naar een eerlijke vorm van burgerparticipatie steeds luider gaat klinken en dit binnen netwerken voor Duurzame & Dierbare Ontwikkeling. Zij zetten de waarachtige vernieuwing van de politieke cultuur als proces en zoektocht naar een minder inconsequent humanisme op de agenda van de samenleving. Wij willen onze zoektocht van burgers en burgeressen naar Hanzetopia met liefde & geweldloosheid verbinden zodat wij zo weinig mogelijk wezens met onze waarheid verwonden. Bij het Groene Gordel Front en het Hanzestadnetwerk begon alles met liefde voor bomen als dierbaarheid. Dierbaarheid is de warme waardering voor de ander, de natuur, de wereld, de kinderen, de toekomst. Naast de alomheersende concurrentie en egocratie is er ook in de mens het vermogen tot aristocratie en de hunker om goed te zijn voor een bos, een hond, een andere, ... Deze aristocratie is een uitnodiging tot de sterke om zijn sterkte en talenten ter beschikking te stellen van het zwakke en de zwakkere. En aan stadsbesturen een appel om voor het algemeen belang te gaan en dit in co-productie met haar burgers en burgeressen. Van ik tot wij; van wij tot wijk; van wijk tot wereld.

1. Inspiratie

Crazy Horse. We hear what you say.. **One earth one mother.** One does not sell the earth. The people walk upon. We are the land. How do we sell our mother. How do we sell the stars. How do we sell the air ??? Too many people. Standing their ground. Standing the wrong ground. Crazy Horse. We hear what you say. **We are the seventh generation.** (John Trudell in Bone Days 2004)

In 'Sur la terre comme au ciel' van cineaste Marion Hänsel zegt Maria tegen haar ongeboren kind : "de wereld is niet goed zoals hij is, maar als je wil dat hij verandert moet je komen en zelf vechten" Dat probeer ik ook te doen, aldus Hänsel, spreken over dingen waar normaal niet over gesproken wordt, het publiek helpen beter te analyseren en te reageren. Zaken aankaarten : 'zo zou dat niet moeten zijn' en 'kunnen we er niets aan veranderen ?' Proberen meer openheid te creëren en mensen anders te laten denken dan ze gewoon zijn. **Als je wil dat de wereld verandert, moet je voor het leven kiezen en vechten...** (uit Symforosa, juli 1992)

I was dreaming in my dreaming. I awakened to the cry that the people have the power to redeem the work of fools. Where there were deserts I saw fountains; and the leopard and the lamb lay together truly bound. I was hoping in my hoping to recall what I had found. As I surrender to my sleeping **I commit my dream to you. The power to dream, to rule, to wrestle the world from fools. It's decreed the people rule. LISTEN : I believe everything we dream can come to pass thru our union. We can turn the world around. We can turn the worlds revolution. We have the power.** People have the power... (Patti Smith, Dream of Life, 1988)

2. Nieuwe eenentwintigste eeuwse beginsituatie als uitdaging voor burgers en overheden ...

De burgers van onze rijke contreien worden geconfronteerd met een grote uitdaging. De ruit gevormd door Londen, Amsterdam, Frankfurt en Parijs is de meest verstedelijkte regio ter wereld. In hoogstens twee uur tijd kan je daar alles van topkwaliteit bereiken : van een nieuwe film tot een openhartoperatie. In tegenstelling tot een dorp, waar je homogeen kan zijn, betekent verstedelijking echter een grote verrijking aan diversiteit (die botst met de dorpsmentaliteit). De schoenen waarmee generaties lang mensen door het leven gestapt zijn, passen niet meer aan onze voeten. En tot overmaat van ramp zijn de nieuwe schoenmodellen nog niet uitgevonden... De tijd van de dorpspolitiek is voorbij ! **Of zoals Jean-Luc Dehaene het in een voorpublicatie van zijn boek "Er is nog leven na de 16 : het is in de steden dat het nieuwe democratische weefsel moet groeien."** verschenen in een voorpublicatie in Knack 4/9/2002 zegt : “ De emancipatie van de burger vertaalde zich in een totaal gewijzigde verhouding tussen burgers en politici. De burger verwacht steeds meer dat de politica/us zijn (persoonlijke) problemen oplost. De politica/us moet ten dienste staan van de individuele burger, terwijl de politica/us er is om het samenleven tussen de burgers te organiseren en te valoriseren. Zij/hij doet dit met het oog op het algemeen belang: de maatschappelijke organisatie moet een toegevoegde waarde hebben voor het geheel van de burgers. Algemeen belang is dus iets anders dan de optelsom van de individuele belangen. Meer nog, het algemeen belang kan in botsing komen met het individueel belang. In de politiek gaat het dus op de eerste plaats om het samenleven van de burgers. Hierbij moet benadrukt worden dat het de burgers zijn die samenleven ... Men kan dat samenleven dus niet organiseren zonder hun medewerking. Daar draait de burgerzin om ... Andere tijden vragen om een andere politiek, andere politici. En die nieuwe aanpak zal uit het stedelijk milieu moeten komen ...Er bestaan geen pasklare formules voor die nieuwe aanpak. Maar ik ben er zeker van dat de burgerdemocratie in een impasse zal terechtkomen. Er moet worden gewerkt aan nieuwe samenlevingsvormen die het 'ik' opnieuw voldoende 'wij' laten worden. We hebben nood aan een nieuwe vorm van personalisme. Ik ben ook overtuigd dat dit van onderuit moet worden opgebouwd in de steden en de wijken. Daar leven de mensen samen, daar moeten die nieuwe vormen van samenleving groeien en politiek begeleid worden ... “

De maatschappelijke ontwikkelingen gaan - zeker na 11/09/2001 – sneller en grijpen dieper in dan waar de politiek zich heeft kunnen opstellen. Al vele jaren blijft de hoge werkloosheid een feit. Er is ook de ernstig belabberde toestand van vele derde wereld landen en de ernstige uitputting van het milieu. Er is ook meer vereenzaming, verarming, anonimisering en vervreemding in onze rijke contreien. En wat te doen met de ecologische voetafdruk ...? Alles went, men spreekt niet meer over crisis. Hoewel de gegevens schokkend genoeg zijn en verontrustend onbeheersbaar. De kalmte waarmee de politiek voortkabbelt, geeft tegen deze achtergrond een bijna surrealistisch beeld. Zou de politiek niet juist alarm moeten slaan ? Of is het een teken van verborgen onmacht ? Of hebben we hier te maken met crisisverschijnselen die niet alleen nieuw zijn maar ook met zoveel tegelijk komen dat onze oude beleidsinstrumenten falen ? **Er zijn meer vragen dan antwoorden...**

De politiek staat met de rug naar de samenleving. De taal en de logica van de overheidsbureaucratie domineren vaak het politieke debat. De vertegenwoordigende rol van politici is in het geding: zij representeren eerder de overheid dan de samenleving. In de wereld van de korte-termijn-politiek zou men welhaast vergeten dat er ook nog een andere logica is, die van het dagelijkse leven, van het milieu, de logica van de volgende generaties. De politiek wordt als het ware uit haar middelpunt gehaald. De samenleving als piramide, waarbij gemeenteraad/parlement de hoogste en uiteindelijke instantie van afweging en besluitvorming zijn, is een door het complexer en intelligenter worden van de samenleving achterhaalde metafoor.

In onze politieke cultuur kunnen we ons bijna niet voorstellen hoe het anders zou kunnen. Het uitbannen van de fantasie is een dagelijkse bezigheid. Fantasie is voor kinderen, de realiteit is daar

veel te ernstig voor. De gangbare politiek kent ook altijd maar één oplossing voor een probleem. En die oplossing verschilt per partij zodat de discussie vervolgens over de vaststaande meningen gaat. Ruimte voor fantasie en nieuwsgierigheid zouden weleens de belangrijkste sleutel naar vernieuwing kunnen zijn. De politiek zal haar rol opnieuw moeten definiëren zonder de complexiteit van de huidige samenleving te ontkennen en uitgaande van een geëmancipeerde en geïnformatiseerde samenleving. Met erkenning van (en zelfs waardering voor) de zelfstandige rol van zowel de ambtenaren als van de uitvoerende macht. En veel meer in coproductie en samenspraak met de betrokkenen.

3. De zoektocht naar samenwerking en verbeelding in de hoofdrol : het Hanzestadmodel voor duurzame democratie...enkele werkmodellen...

“ De lokale overheid functioneert vaak als een proeflaboratorium voor politieke vernieuwing. De betrokkenheid van de burger staat daarbij centraal. Maar hoe betrokken is de burger nu eigenlijk? De spectaculaire opkomst van het Vlaams Blok bij de verkiezingen van 1991 was voor velen het bewijs van de kloof tussen burger en politiek. Sindsdien stelt men alles in het werk om het vertrouwen van die burger te herstellen. Wetenschappers van de vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Gent olv. Prof. Herwig Reynaert onderzochten het vertrouwen in het lokale bestuur in Antwerpen, Brugge en Gent. In Antwerpen staat de burger eerder wantrouwend tegenover zijn lokaal bestuur, in Brugge en Gent is er vertrouwen. De vertrouwende burger beoordeelt zijn invloed op het beleid als gunstig, voelt zich veilig in zijn stad, associeert politiek met een positief gevoel en hecht belang aan zijn stadsbestuur. Maar hoe staat de lokale politiek en meer bepaald de burgemeester tegenover die participerende burger? Als het aan de burgervader ligt, zal de rol van de meebeslissende burger eerder beperkt blijven. De burgemeester beschouwt zichzelf immers als een politieke consensusbouwer, die openstaat voor inspraak van de burger, maar niet zo te vinden is voor een actief en rechtstreeks participerende burger. Lokale referenda zijn maar volgens één op vier burgemeesters een verbetering van het politieke debat. Volgens de burgemeesters moet de burger vooral via de politieke partijen participeren. De Gentse onderzoekers stellen zich dan ook de vraag waar de burger precies bij betrokken wordt en of het gevoel betrokken te zijn niet volstaat om het vertrouwen te herstellen... (in maandelijks tijdschrift Univeristeit Gent april 2004)

“Ik wil de verbeelding terugbrengen in de politiek. Echte ideeën, gevoed door creativiteit en gedrevenheid, worden in dit bedrijf altijd onmiddellijk kapot gemaakt door ze terug te brengen tot cijfers en statistieken. Terwijl je die energie zou moeten gebruiken om mensen tot daden te krijgen, ze op te zwepen, te stimuleren, te enthousiasmeren.” (Glenda Jackson, actrice en parlamentslid voor Labour, Engeland in Opzij april 1993)

“Deze post-moderne crisis vraagt niet om hetzelfde gebrek aan wijsheid dat er aan vooraf is gegaan. De grootste uitdaging en moeilijkste opgave is wel dat het niet meer om één waarheid kan gaan, maar om vele waarden die zinvol met elkaar en naast elkaar moeten leren samenleven “ (Jurriaan Schroffer, oud –voorzitter van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, januari 1983)

De democratie heeft veel mensen nodig, ook tijdelijk, ook parttime. Mensen van verschillende culturen en leeftijden. Jong maar ook oud. Mensen met verschillende leefstijlen en ervaringen, die niet zo gemakkelijk in hokjes te duwen zijn. Daarom moet volgens ons een duurzame beweging als het Groene Gordel Front en het Hanzestadnetwerk open en uitnodigend zijn. Idealistisch en realistisch tegelijk. Ook de politiek wordt niet geschuwd en er is binnen ons netwerk plaats voor overleg met veelkleurige en diverse Hanzestadpolitici. Wij doen niet aan partijpolitiek en bekennen ons niet tot één bepaalde politieke partij. Maar met vele politici uit diverse politieke partijen willen we de uitdaging voor en de samenzwering tot duurzame ontwikkeling aangaan. Wij zien veelkleurige politiek als het in dienst staan van de gemeenschap. Wij zoeken ook welbewust

contacten met het bedrijfsleven en gevestigde maatschappelijke organisaties. Wij willen niet denken dat de kwaden binnen zitten en de goeden buiten staan. Als anderen dezelfde standpunten hebben als wij bieden we ze samenwerking aan. Overeenkomsten kunnen we samen uitwerken. Wij willen een duurzame samenleving tot stand helpen brengen en we bepleiten een solidaire samenleving waar ieder individu telt. We willen ook een samenleving die niet vijandig maar nieuwsgierig solidair is met minderheden, migranten en vluchtelingen. Een maatschappij die zich mede verantwoordelijk voelt voor anderen in de wereld die verhongeren door milieurampen, overbevolking of gruwelijke oorlogen. Dat is niet niks. Het gaat om bestaansvoorwaarden. Het gaat om de voorwaarden ieder mens tot zijn recht te laten komen. Er is hiervoor veel meer nodig dan een ander regeringsbeleid of een andere stadspolitiek. Het gaat om cultuurverandering in de brede zin. Het Groene Gordel Front en het Hanzestadnetwerk stellen zich tot doel op kleine schaal voorbeelden mogelijk te maken en anderen te stimuleren en uit te dagen dat elders ook te doen ! Onze functie is het om met verbeeldingskracht op kleine schaal doorbraken te maken in de richting die wij willen (trouwens die velen zeggen te willen!) Wij willen in alle geval laten zien dat doorbraken mogelijk zijn. Wij willen pro-actief vooruit denken in plaats van de put te dempen als het kalf al verdrongen is. Onze werkwijze wil richting geven voor de buitenwereld. Ze wil inspireren, fantasie en creativiteit los maken. En uitnodigen tot navolging...

De wereld is te groot geworden en onze armen zijn te kort gebleven. Dat besef van beperkte mogelijkheden lossen we niet op door het probleem te verschuiven naar mooie abstracte gedachten . Wel door andere bezitters van op zichzelf te korte armen te inspireren hetzelfde te doen als wij en om het eventueel waar mogelijk samen te doen ! Dat heet netwerking : binnen een netwerk kunnen de sterke punten van beide organisaties een kans krijgen. En er is tolerantie voor onderlinge verschillen en onderlinge kwaliteiten. De nadruk op teamverband is essentieel. Het is zeker te verantwoorden dat grote bewegingen voor de eigen kleine club lobbyen; maar des te groter is de uitdaging om samen met anderen een forum/spreekbuis voor de gehele samenleving gestalte te geven...!

• COMMUNICATIERAAD

In het Lappersfort-manifest voor participatie en communicatie, inspraak en betrokkenheid (online op www.ggf.be op de startpagina) stelden we al enkele ideeën voor. Het belangrijkste voorstel was dat van een communicatieraad. Zo een raad beantwoordt aan de noodzaak van samenspraak met zicht op het geheel van de stad. Ze biedt burgers, bestuurders, inspraakraden en middenveld de kans om van zijn/haar eiland af te komen naar een duurzaam en permanent rondetafeloverleg. Zo kunnen ook de betrokkenen en de lokale actoren de verdwenen samenhang herstellen en komt er een beter zicht op de gefragmenteerde besluitvorming en dit zonder politieke spelletjes. Zo'n communicatieraad is een meerwaarde en biedt de kans tot duurzame betrokkenheid, bereikbaarheid en echte informatie.

• OPENBARE KAMERS

Het zichtbaar maken van de moderne verhoudingen in de stad zou ondermeer kunnen door voor of na een politiek debat op hoofdlijnen de uitvoerders schepenen en ambtenaren in het openbaar aan het woord te laten over de technische mogelijkheden en onmogelijkheden van de voorstellen (bijvoorbeeld rond stadsplanning). Ook het betrokken middenveld kan hier zijn stem laten horen. De gemeenteraad heeft daarna het laatste woord. Zo'n openbaar debat tussen gemeenteraad, middenveld en uitvoerders doorbreekt de monopoliepositie van het bestuur en maakt het complexe uitvoeringsapparaat meer controleerbaar en daardoor minder kwetsbaar voor geritsel en geregeld binnenskamers. Ook het instellen van deskundigenpanels die de

gemeenteraad snel en in het openbaar van advies voorzien zou kunnen mogelijk gemaakt worden. Het hoeft niet gezegd te worden dat hierbij informatie en communicatie van de beste kwaliteit ter zake doen. De informatievoorziening vanuit het bestuur dient tevens correct te gebeuren.

• IN ALLE STRATEN

De directe verbinding met mensen vanonderuit is heel belangrijk voor de duurzame democratie. Het ACW heeft hierin een rijke traditie van de SAK's : de Studie en Actie Komités. Het Groene Gordel Front heeft in vele straten van Brugge en Ommeland mensen wakker geschud. De SOS-raamaffiches zijn een zichtbaar teken van het soms ondergrondse mystieke netwerk. Mondeling overleg en directe informatie van en met de betrokkenen zijn belangrijke bouwstenen....

• ON LINE COMMUNITIES

Het Groene Gordel Front kent naast de live-momenten ook de techniek van de klankbordgroepen op het wereldwijde web...

4. Uitgeleide

Ooit lang geleden werd het Groene Gordel Front in ACW-publicaties omschreven in termen van populistisch zoals Pim Fortuyn... Wij gaven een wederwoord in de zin dat ACW stond voor Alleen Christendemocraten Welkom. Ondertussen is het ijs gebroken en worden bruggen naar elkaar gebouwd. Het oude gewaardeerde en gerespecteerde ACW-netwerk en het jonge GGF-netwerk kunnen leren van elkaar en wellicht is deze eerste stap van informatieuitwisseling belangrijk. Beiden willen we de buurt bewegen en stem geven aan een solidaire en duurzame samenleving. Wellicht in de toekomst nog veel apart; maar hopelijk ook af en toe samen...

(*) Het Groene Gordel Front is de motor achter het constructieve Hanzestadproject dat wordt gedragen door het Hanzestadnetwerk en wil in een Hanzestadproces een Hanzestadtraject van duurzame stadsplanning afleggen. De grote baas van de Fabricom Groep die het Groene Gordel Front uitdaagde om de 4 P's van duurzame ontwikkeling (People - Planet - Participation - Profit) ernstig te nemen, zorgde voor de geboorte van het Hanzestadnetwerk (ondertussen gekend als de Club van Brugge). Waar de Club van Rome in de vorige eeuw grenzen aan de groei en aan de planeet aarde stelde; stelt de club van Brugge grenzen aan de stad onder het motto van STOP DE niet-duurzame STAD. Bouw samen met je burgers en burgeressen aan de Hanzestad van duurzaamheid en dierbaarheid in co-productie ! Zacht geritsel in de Hanze ... Meer weten?
www.ggf.be/GGF/Hanzestad/index.htm   www.ggf.be
www.regiobrugge.be/lappersfortpoets.php   www.regiobrugge.be

We hebben het Lappersfortbos en de Chartreusenatuur niet geërfd van onze ouders maar geleend van onze kinderen

Onze dank gaat naar Ina Brouwer van Groenlinks die vele van deze ideeën origineel verwoordde in de mei 1993 notitie 'verbeelding in de hoofdrol' Deze notitie sluit aan bij de analyse van de Commissie Duyvendak in het rapport 'Duurzame democratie, GroenLinks en politieke vernieuwing'. Tevens wordt verwezen naar de bundel 'Orwell of Athene, democratie & informatiesamenleving'.